

Laidiens: 22.10.2003., Nr. 147

Ministru kabineta noteikumi Nr.575

Rīgā 2003.gada 14.oktobrī (prot. Nr.54, 18.§)

Dārzeņu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi

Izdoti saskaņā ar Sēklu aprites likuma 2.panta 1.punkta "a" apakšpunktu

I. Vispārīgais jautājums

1. Noteikumi nosaka dārzeņu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības kārtību šo noteikumu 1.pielikumā minētajām dārzeņu sugām, kuras paredzētas lauksaimniecības produkcijas ražošanai.

II. Sēklu kategorijas

2. Sēklas iedala šādās kategorijās:

2.1. izlases sēklas (IS);

2.2. pirmsbāzes sēklas (PB);

2.3. bāzes sēklas (B);

2.4. sertificētas sēklas (C);

2.5. standartsēklas (ST).

3. Izlases sēklas (IS) ir neliels sēklu daudzums, kas nodrošina šķirnes īpašību saglabāšanu vairākās paaudzēs. Šīs sēklas iegūst un to pavairošanas shēmu nosaka selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs.

4. Pirmsbāzes sēklas (PB) ir sēklas, kas:

4.1. iegūtas tieši no izlases sēklām (IS) un audzētas selekcionāra vai viņa tiesību pārņēmēja uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;

4.2. paredzētas, lai ražotu bāzes sēklu (B) un sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklas;

4.3. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;

4.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

5. Bāzes sēklas (B) ir sēklas, kas:

5.1. iegūtas no pirmsbāzes sēklām (PB) vai tieši no izlases sēklām (IS);

5.2. audzētas selekcionāra vai viņa tiesību pārņēmēja uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;

5.3. paredzētas, lai ražotu sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklas;

5.4. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;

5.5. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

6. Sertificētas sēklas (C) ir sēklas, kas:

6.1. iegūtas tieši no bāzes sēklām (B) (ja selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs vēlas, — arī no augstākas kategorijas sēklām);

6.2. paredzētas galvenokārt dārzeņu ražošanai;

6.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;

6.4. visā sēklu audzēšanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

7. Standartsēklas (ST) ir sēklas, kas:

7.1. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām šķirnes tīrības prasībām;

7.2. atbilst šajos noteikumos standartsēklām (ST) noteiktajām prasībām;

7.3. paredzētas galvenokārt dārzeņu ražošanai;

7.4. pakļautas Valsts augu aizsardzības dienesta pēcpārbaudei.

III. Sēklaudzēšanai noteiktās prasības

8. Katrs sēklaudzētājs var audzēt vienas vai vairāku sugu grupu, šķirņu un kategoriju sēklas, ja sēklaudzētājam ir atbilstoša materiāltehniskā bāze un iespējas nodrošināt, lai dažādu šķirņu vai kategoriju sēklas nesajauktos.

9. Šķirņu sēklaudzēšanas laukus izvieto tikai pēc piemērotiem vismaz divus gadus audzētiem priekšaugiem, nepieļaujot šķirnes tīrības pazemināšanos, slimību un kaitēkļu izplatīšanos. Siltumnīcā pieļaujama sēklaudzēšana vairākus gadus pēc kārtas, ja tiek veikta dezinfekcija un substrāta maiņa. Augu maiņu sēklaudzēšanas laukos pa gadiem un siltumnīcā veiktos pasākumus ieraksta lauku vēstures grāmatā.

10. Atklātā laukā minimālais attālums starp atsevišķiem sēklaudzēšanas sējumiem, radniecīgiem kultūraugiem un savvaļas augiem ir noteikts šo noteikumu 2.pielikumā. Starp pašapputes sugu sējumiem un vienas pašapputes sugas dažādu šķirņu un kategoriju sējumiem minimālais attālums nav mazāks par 0,5 m.

11. Minimālie attālumi neattiecas uz sējumiem, kuriem ir nodrošināta pilnīga aizsardzība pret jebkādu nevēlamu svešapputi vai sējumi ir atdalīti ar fizisku barjeru, kas nodrošina sēklu nesajaukšanos un aiztur slimību, īpaši vīrusu un kaitēkļu, izplatīšanos.

12. Sēklaudzēšanas laukos pieļaujamais slimo augu skaits ir noteikts šo noteikumu 3.pielikumā. Sēklaudzēšanas laukos nav pieļaujama vējauzu (*Avena fatua*, *Avena sterilis*), Ludovika auzu (*Avena ludoviciana*) un karantīnas organismu klātbūtne.

13. Sēklaudzēšanas lauki atdalāmi no citiem sējumiem.

IV. Sēklaudzēšanas lauku apskate

14. Lai novērtētu sēklaudzēšanas lauku vispārīgo stāvokli, to atbilstību šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām un noteiktu šķirnes tīrību, veic lauku apskati.

15. Sēklaudzētājs katru gadu pirms sēklu audzēšanas uzsākšanas (viengadīgām kultūrām — ne vēlāk kā līdz 15.aprīlim, divgadīgām un daudzgadīgām kultūrām — ne vēlāk kā līdz 15.jūlijam) iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā pieteikumu lauku apskatei, kurā ietverta informācija par sēklaudzētāju, izsēto sēklu sugu, šķirni, sēšanas datumu, sēklaudzēšanā izmantoto lauku, kā arī ziņas par priekšaugiem.

16. Ievērojot šo noteikumu 4.pielikumā šķirnes tīrībai noteiktās prasības, Valsts augu aizsardzības dienesta inspektori veic pirmsbāzes sēklu (PB), bāzes sēklu (B) un sertificētu sēklu (C) kategorijas sējumu lauku apskati saskaņā ar zemkopības ministra apstiprināto metodiku.

17. Pirms lauka apskates Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors iepazīstas ar sēklu kvalitāti apliecinošiem dokumentiem un ierakstiem lauku vēstures grāmatā.

18. Lauka apskati veic vismaz reizi veģetācijas periodā tādā kultūraugu attīstības fāzē, kad vizuāli vislabāk saskatāmas šķirnes morfoloģiskās īpatnības un visprecīzāk iespējams noteikt šķirnes tīrību, kā arī konstatēt ar slimībām inficētos augus. Lauka apskati veic pēc sēklaudzētāja paziņojuma par lauka gatavību apskatei.

19. Divgadīgo un daudzgadīgo dārzeņu sugu, kā arī redīsu un vasaras rutku sēklaudzēšanas sējumus papildus apskata arī pirms ziedēšanas sākuma.

20. Ja, veicot lauka apskati vai izsēto sēklu dokumentu pārbaudi, konstatē šo noteikumu pārkāpumus vai sējuma neatbilstību vērtējamajai sēklu kategorijai, sēklu kategoriju samazina līdz atbilstošai kategorijai. Ja trūkumus iespējams novērst, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta inspektora norādījumu izpildes lauka apskati veic atkārtoti.

21. Ja sējums neatbilst šo noteikumu III nodaļā vai 4.pielikumā noteiktajām prasībām, Valsts augu aizsardzības dienests sējumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu. Iegūto ražu neiekļauj turpmākajā sēklu novērtēšanā.

V. Sēklu kvalitātes novērtēšana

22. Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors sēklu kvalitātes novērtēšanai noņem paraugu no katras sagatavotās sēklu partijas.

23. Sēklu paraugu noņem no viendabīgas sēklu partijas. Ja ir pierādījumi, ka sēklu partija nav pietiekami viendabīga un neatbilst Starptautiskās sēklu kontroles asociācijas (*ISTA*) noteikumiem, sēklu partijas novērtēšanu var atteikt.

24. No sēklu partijas, kuras masa nepārsniedz šo noteikumu 5.pielikuma 1.punktā norādīto daudzumu, noņem vidējo paraugu, kas sastāv no trim daļām:

24.1. no parauga sēklu kvalitatīvo īpašību noteikšanai (minimālā masa norādīta 5.pielikuma 1.punktā);

24.2. no parauga sēklu pēcpārbaudei (minimālā masa norādīta 5.pielikuma 1.punktā);

24.3. no parauga sēklu mitruma un kaitēkļu invāzijas noteikšanai (minimālā masa norādīta 5.pielikuma 2.punktā). Šo paraugu ievieto hermētiski noslēgtā iesaiņojumā.

25. Sēklu kvalitatīvo īpašību noteikšanas parauga atlikušo daļu uzglabā vismaz gadu. Sēklu pēcpārbaudes parauga atlikušo daļu uzglabā tik ilgi, lai pilnībā nodrošinātu parauga novērtēšanu.

26. Sēklu kvalitatīvie rādītāji noteikti šo noteikumu 6.pielikumā.

VI. Sēklu saiņošana

27. Dārzeņu sēklas tirgo viendabīgās partijās un iesaiņotas. Pirmsbāzes sēklu (PB), bāzes sēklu (B) un sertificētu sēklu (C) iesaiņojumus (izņemot nelielos iesaiņojumus) aizzīmogo, kā arī pārsaiņo Valsts augu aizsardzības

dienesta inspektora uzraudzībā.

28. Nelielos iesaiņojumos sēklu masa nepārsniedz:

28.1. pākšaugiem — 5 kg;

28.2. sīpoliem, lapu bietēm, galda bietēm, rāceņiem, turnepšiem, lielaugļu ķirbjiem, kabačiem, cukini, patisoniem, burkāniem, redīsiem, melnsaknēm, spinātiem, lapu kārvelēm, spargeļiem, arbūziem un lauka salātiem — 500 g;

28.3. pārējiem dārzeņiem — 100 g.

29. Iesaiņojuma materiālu izvēlas tādu, lai nodrošinātu sēklu kvalitātes un masas saglabāšanos un sēklu nesajaukšanos.

30. Sertificētas sēklas (C) un standartsēklas (ST), kas paredzētas pēdējam sēklu lietotājam, var iesaiņot uzņēmumā (uzņēmēj sabiedrībā) sīkpaciņās, uz kurām norāda šo noteikumu 7.pielikumā noteikto informāciju. Sīkpaciņās iesaiņotajām sēklām sugas nosaukumu norāda latviešu valodā.

VII. Sēklu iesaiņojuma etiķetēšana

31. Sēklu iesaiņojuma ārpusē piestiprina nelietotu etiķeti, kuras krāsa un izmērs atbilst šo noteikumu 8.pielikumā noteiktajām prasībām. Sēklu iesaiņojuma etiķetes ir stingrā Valsts augu aizsardzības dienesta uzskaitē, izņemot etiķetes sertificētām sēklām (C) (nelielos iesaiņojumos) un standartsēklām (ST). Etiķetes var būt ar auklas caurumu, uzlīmējamās vai piešujamas. Etiķeti var aizstāt ar zīmogojumu, kurā atveidots etiķetes saturs. Etiķeti var ievietot arī caurspīdīga iesaiņojuma iekšpusē. Ja saiņojums tiek pārsaiņots, etiķetē vai zīmogojumā norāda pārsaiņošanas datumu un saiņotāju.

32. Ja netiek lietotas uzlīmējamās, nenoplēšamas etiķetes vai zīmogojums, iesaiņojumā ievieto dokumentu etiķetes krāsā. Dokumentā norāda sugu, šķirni, kategoriju un partijas numuru. Dokumenta tipogrāfiskais noformējums atšķiras no etiķetes, lai tos nevarētu sajaukt.

33. Ja lieto etiķeti ar auklas caurumu, etiķetes piestiprinājumu aizzīmogo.

34. Tām sēklām, kas atbilst pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu (izņemot nelielos iesaiņojumos) kategorijai, iesaiņojumu etiķetē (arī atkārtoti) Valsts augu aizsardzības dienesta inspektora uzraudzībā. Etiķetē norādāmā informācija noteikta šo noteikumu 9.pielikumā.

35. Tām sēklām, kuras atbilst standartsēklu (ST) un sertificētu sēklu (C) (nelielos iesaiņojumos) kategorijai, saiņotājs iesaiņojuma etiķetē norāda informāciju, kas norādīta šo noteikumu 10.pielikumā.

36. Sēklas, kas nav līdz galam sertificētas, bet kas novāktas:

36.1. citā valstī un atbilst Sēklu aprites likuma prasībām, var līdz galam sertificēt Latvijā. Sēklas iesaiņo un etiķetē saskaņā ar Sēklu aprites likuma un šo noteikumu VI un šīs nodaļas prasībām. Sēklu iesaiņojumiem piestiprina etiķeti un pievieno pavaddokumentu (11.pielikums);

36.2. Latvijā un ir paredzētas sertificēšanai citā valstī, iesaiņo Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā. Sēklas iesaiņo un etiķetē saskaņā ar Sēklu aprites likuma un šo noteikumu VI un šīs nodaļas prasībām. Sēklu iesaiņojumiem piestiprina etiķeti un pievieno pavaddokumentu (11.pielikums).

37. Šo noteikumu 36.punkta prasības par iesaiņošanu un etiķetēšanu var neievērot, ja Valsts augu aizsardzības dienests par to vienojies ar citas valsts pilnvaroto iestādi.

38. Ja sēklu partijas kvalitāte neatbilst sertifikācijas procesā noteiktajām prasībām un nav apliecināma ar sēklu sertifikātu, pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu kategorijas (izņemot sertificētu sēklu (C) nelielos iesaiņojumos) partijas etiķetes likvidē Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā.

39. Ja sēklas ir apstrādātas ar biopreparātiem, augu aizsardzības līdzekļiem vai ķīmikālijām, to norāda etiķetē. Nelieliem iesaiņojumiem minēto informāciju norāda tieši uz saiņojuma vai tā iekšpusē.

40. Ja dārzeņu šķirne ir ģenētiski modificēta, to norāda etiķetē, kā arī jebkurā citā sēklu kvalitāti apliecinošā dokumentā.

VIII. Sēklu tirdzniecība

41. Sēklu tirdzniecība atļauta pēc to atzīšanas par pirmsbāzes (PB), bāzes (B) vai sertificētām (C) sēklām. Standartsēklas (ST) atļauts tirgot bez oficiālas atzīšanas.

42. Sakņu cigoriņa sēklas tirgo tikai tad, ja tās atbilst pirmsbāzes (PB), bāzes (B) vai sertificētu (C) sēklu kategorijas prasībām.

43. Sēklu saiņotājs garantē sēklu kvalitāti. Ja pircējs sēklu iesaiņojumu maina, bojā vai iegādājas sēklas bez šiem noteikumiem atbilstoša sēklu sertifikāta un etiķetes, viņš zaudē tiesības izteikt pretenzijas pret sēklu tirgotāju.

44. Sēklu tirgotājs pēc pircēja pieprasījuma uzrāda šo noteikumu 53.punktā minētos dokumentus, kuros norādīts to derīguma termiņš.

45. Ja pirmsbāzes (PB) vai bāzes (B) kategorijas sēklu partijai analizē noteiktā dīgtspēja neatbilst šo noteikumu 6.pielikumā noteiktajai minimālajai sēklu dīgtspējai, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta atļaujas saņemšanas var sertificēt sēklas ar pazeminātu dīgtspēju. Šādos gadījumos speciālā etiķetē norāda sēklu dīgtspēju, sēklu partijas numuru, kā arī tirgotāja uzvārdu (juridiskai personai — nosaukumu) un adresi.

46. Sertificētu sēklu (C) un standartsēklu (ST) kategorijas sēklas ar pazeminātu dīgtspēju tirgo atsevišķā stendā ar norādi "Sēklas ar pazeminātu dīgtspēju". Šādos gadījumos uz katra iesaiņojuma vienības (arī sīkpaciņas) norāda sēklu faktisko dīgtspēju.

47. Ja nepietiekoša sēklu daudzuma dēļ nav iespējams noņemt šo noteikumu 5.pielikumā noteikto sēklu paraugu sēklu dīgtspējas noteikšanai, sēklas novieto atsevišķā stendā vai vietā ar norādi "Sēklas ar iespējamu pazeminātu dīgtspēju". Ar šādu norādi tiek apzīmēta katra attiecīgās partijas sēklu sīkpaciņa.

IX. Sēklaudzētāju, sēklu sagatavotāju, saiņotāju un vairumtirgotāju reģistrācija

48. Valsts augu aizsardzības dienests reģistrē sēklaudzētājus, sēklu sagatavotājus, saiņotājus un vairumtirgotājus un izsniedz sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrācijas apliecības.

49. Lai reģistrētos Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā, sēklaudzētājs, sēklu sagatavotājs, saiņotājs vai vairumtirgotājs iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā iesniegumu (12.pielikums) un aprakstu par sēklu sagatavošanas, saiņošanas un tirdzniecības materiāltehnisko bāzi (turpmāk — apraksts), norādot tās piederību, kā arī sēklaudzēšanai paredzēto lauku plānus, norādot to platību (hektāros).

50. Valsts augu aizsardzības dienests 10 darbdienu laikā izvērtē sēklaudzētāja, sēklu sagatavotāja, saiņotāja vai vairumtirgotāja iesniegumu un aprakstu un pieņem lēmumu par tā reģistrāciju Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā vai atsaka reģistrāciju. Ja pieņemts lēmums par reģistrāciju Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā, sēklaudzētājam, sēklu sagatavotājam, saiņotājam vai vairumtirgotājam izsniedz reģistrācijas apliecību